

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **V. D.**, zastoupený JUDr. Antonínem Janákem, advokátem se sídlem T. G. Masaryka 142, Příbram, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 23. 5. 2016, čj. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2017, č. j. 42 Ad 6/2016 – 61,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á.**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Praze, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 5. 2016. Tímto rozhodnutím byly zamítnuty jeho námítky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 1. 4. 2016, jímž byla zamítnuta žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu pro nesplnění podmínek § 56 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

[2] Při posouzení věci vycházel krajský soud z následujícího skutkového stavu. Dne 6. 11. 2013 požádal žalobce o přiznání starobního důchodu od 30. 11. 2013. Rozhodnutím ze dne 21. 11. 2013, č. j. X, rozhodla žalovaná podle § 61a zákona o důchodovém pojištění tak, že od 30. 11. 2013 náleží žalobci namísto invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně starobní důchod, a to ve výši doposud vypláceného invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí námítky. Rozhodnutí bylo následným rozhodnutím žalované ze dne 9. 1. 2014 autoremedurou zrušeno. Ve stejný den vydaným rozhodnutím žalované byl žalobci přiznán od 30. 11. 2013 starobní důchod ve výši 15.341 Kč měsíčně. Pro výši starobního důchodu bylo hodnoceno 35 roků pojištění. Výše procentní výměry starobního důchodu byla zvýšena podle § 76a zákona o důchodovém pojištění. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námítky, v nichž se domáhal zohlednění další doby

pojištění do dosažení věku 65 let. Námitky byly rozhodnutím žalované ze dne 4. 3. 2014, č. j. X, zamítnuty.

[3] Toto rozhodnutí napadl žalobce žalobou, která byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 9. 2. 2015, č. j. 43 Ad 21/2014 – 44. Žalobcem podaná kasační stížnost pak byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, č. j. 9 Ads 64/2015 – 63. V těchto rozsudcích se soudy již jednou zabývaly podstatnou částí námitek opětovně uplatněných v právě projednávané věci.

[4] Dne 15. 3. 2016 požádal žalobce o zohlednění dalších dob pojištění, a to doby od 1. 9. 1963 do 5. 9. 1965 (učební poměr) a od 30. 11. 2003 do 29. 1. 2011 (pobírání invalidního důchodu). Rozhodnutím ze dne 1. 4. 2016, č. j. R-1.4.2016-429/481 130 129, byla žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu pro nesplnění podmínek § 56 zákona o důchodovém pojištění zamítnuta. Žalovaná toto rozhodnutí odůvodnila tím, že nárok na starobní důchod vznikl žalobci v 55 letech věku, neboť dosáhl 19 let pojištění v I. AA pracovní kategorii v uranových dolech. Pobírání plného invalidního důchodu a invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně nelze po vzniku nároku na starobní důchod hodnotit, neboť se nejedná o dobu pojištění uvedenou v § 34 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Po vzniku nároku na starobní důchod lze žalobci započítat pouze částky vyplacené jako náhradu za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti.

[5] Proti rozhodnutí žalované podal žalobce námitky. V průběhu řízení o námitkách žalovaná došetřila dobu pojištění od 1. 9. 1964 do 30. 6. 1965 z důvodu studia na Odbornom učilišti **pri** n. p. Presná mechanika, Stará Turá (nyní Středná odborná škola Stará Turá). Napadeným rozhodnutím žalovaná námitky zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí žalované.

[6] Z osobního listu důchodového pojištění žalobce ze dne 11. 5. 2016 a obsahu dávkového spisu pak soud zjistil, že žalobce byl v době od 6. 9. 1965 do 4. 4. 1967 zaměstnán v podniku Chirana Stará Turá. V době od 10. 4. 1967 do 9. 4. 1969 byl zaměstnán v Kvospracujícím podniku Bratislava a vykonával základní vojenskou službu. Od 21. 4. 1969 byl zaměstnán u koncernového podniku Uranové doly Příbram, a to až do 30. 9. 1988. Celé období zaměstnání v Uranových dolech Příbram je hodnoceno jako zaměstnání v I. AA pracovní kategorii (uran). Žalobce předložil potvrzení státního podniku Diamo ze dne 27. 8. 2013, podle něhož mu byla vyplácena náhrada za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti od června 1982 do současnosti (přičemž nárok trval až do 29. 11. 2013).

[7] Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení ze dne 8. 1. 1987 byl žalobci přiznán částečný invalidní důchod úrazový od 16. 12. 1984. Od 1. 6. 1987 je žalobce plně invalidní (viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 24. 5. 1988, čj. 15 C 22/88 – 26), poživitelem (plného) invalidního důchodu (posléze transformovaného na invalidní důchod III. stupně) byl pak až do 29. 1. 2011. Podle osobního listu důchodového pojištění je u žalobce evidována náhradní doba pojištění z důvodu pobírání tohoto důchodu od 1. 10. 1988 do 29. 11. 2003. Vedle toho jsou v evidenčním listu evidovány od roku 1986 až do roku 2012 vyměřovací základy odpovídající výši vyplacené náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti.

[8] Na základě výše uvedených skutečností krajský soud konstatoval, že žalobce získal více než 10 let doby zaměstnání v I. AA pracovní kategorii výkonem práce pod zemí v hlubinném uranovém dolu. Z osobního listu důchodového pojištění zpracovaného žalovanou plyne, že jde o dobu od 21. 4. 1969 do 30. 9. 1988, celkem tedy o více než 19 let výkonu práce. Žalobce ke dni 31. 12. 1995, kdy pozbyl platnosti zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, splňoval podmínky podle § 22 odst. 1 písm. a) tohoto zákona pro vznik nároku na starobní

pokračování

důchod dosažením věku 55 let. Žalobce totiž byl zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) tohoto zákona (zaměstnání v I. pracovní kategorii v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech. Do dne pozbytí platnosti tohoto zákona nicméně žalobce požadovaného důchodového věku nedosáhl. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, účinný od 1. 1. 1996 institut pracovních kategorií nepřevzal, z důvodu zachování přiměřené míry kontinuity ovšem obsahuje v § 74 pravidlo, podle něhož nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. 1. 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

[9] Z tohoto hlediska pak krajský soud posuzoval jednotlivé námitky uplatněné v žalobě, především pak požadavek žalobce, aby výše jeho starobního důchodu byla vypočtena s ohledem na obecný důchodový věk.

[10] Podle § 29 zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni 30. 11. 2003, má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“). Právě ke dni 30. 11. 2003 dosáhl žalobce důchodového věku, a to ve smyslu § 74 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 22 odst. 1 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení, neboť dovršil 55. rok života. Skutečnost, že obecný důchodový věk žalobce by dle § 32 odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni 30. 11. 2003, činil 62 let, není významná, neboť namísto tohoto „obecného“ důchodového věku se ve vztahu k žalobci užije s ohledem na § 74 zákona o důchodovém pojištění důchodový věk stanovený v návaznosti na pracovní kategorie a zákon o sociálním zabezpečení. Žalobce současně k výše uvedenému datu získal i potřebnou dobu pojištění 25 let, do níž se započítává i náhradní doba pojištění z titulu pobírání plného invalidního důchodu [§ 12 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění; § 5 odst. 1 písm. t) ve spojení s § 12 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění; § 9 odst. 1 písm. h) zákona o sociálním zabezpečení ve spojení s § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění]. Z toho tedy plyne, že žalobci bez dalšího vznikl nárok na starobní důchod dne 30. 11. 2003, a to bez ohledu na to, že nepožádal o přiznání starobního důchodu od tohoto data.

[11] Žalobci tedy vznikl nárok na starobní důchod dne 30. 11. 2003, přičemž ani plynutím času tento nárok nezanikl (§ 55 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Existence tohoto nároku na starobní důchod vylučuje, že by žalobci mohl kdykoliv později vzniknout nárok na totožnou dávku podle jiných ustanovení zákona o důchodovém pojištění. Soud tedy nepřisvědčil tvrzení žalobce, že mu nárok na starobní důchod vznikl až dosažením „obecného“ důchodového věku dle § 29 zákona o důchodovém pojištění. Trvání nároku na starobní důchod brání tomu, aby později vznikl nárok na tentýž důchod na základě jiných právních skutečností. Zákon nestanoví, že by bylo možné přihlídnout k pozdějšímu okamžiku splnění podmínek pro vznik nároku na starobní důchod podle jiného ustanovení zákona o důchodovém pojištění, pakliže by to bylo pro pojištěnec výhodnější. Pokud zákonodárce v některých případech umožňuje volit ze dvou možností tu, která je pro pojištěnce výhodnější, resp. tvoří-li jedna z možností minimální hranici, pak to výslovně stanoví (viz např. § 14 odst. 1, § 19 odst. 1, § 19a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, § 3a odst. 1 vyhlášky č. 284/1995 Sb.). Zákon nepřiznává pojištěnci právo zvolit si důchodový věk, ten je pro každého pojištěnce pevně určen zákonem, ani právo zvolit si, podle jakého ustanovení zákona chce starobní důchod přiznat.

[12] Dále se krajský soud vyjádřil i k otázce zápočtu doby pobírání invalidního důchodu III. stupně po splnění věkové podmínky pro vznik nároku na starobní důchod. K tomu uvedl, že procentní výměra starobního důchodu se stanoví v závislosti na době pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod (§ 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Dobu pobírání invalidního důchodu od 30. 11. 2003 do 30. 11. 2013 tak nebylo možno zohlednit podle zmíněného ustanovení, neboť jde o dobu pojištění získanou až po vzniku nároku na starobní důchod. Zohlednění dob účasti na důchodovém pojištění získaných po vzniku nároku na invalidní důchod je upraveno v § 34 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož se výše procentní výměry starobního důchodu zvyšuje pojištěnci, který po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní ani plný invalidní důchod, za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu. Žalobce ovšem po vzniku nároku na starobní důchod (tj. po 30. 11. 2003) výdělečnou činnost nevykonával, naopak pobíral plný invalidní důchod. Vyplácení náhrady ušlého výdělku po skončení pracovní neschopnosti od státního podniku Diamo nelze považovat za výkon výdělečné činnosti, která je definována v § 27 zákona o důchodovém pojištění (tedy podle § 5 odst. 1 a 4 tohoto zákona). V případě žalobce tak není splněna pozitivní podmínka (výkon výdělečné činnosti), naopak je přítomna negativní podmínka (pobírání plného invalidního důchodu). Žalovaná tedy postupovala správně, jestliže při stanovení procentní míry starobního důchodu žádným způsobem nezohlednila, že žalobce v době od 30. 11. 2003 do 29. 11. 2013 pobíral plný invalidní důchod, resp. invalidní důchod pro invaliditu III. stupně.

[13] K tomu soud doplnil, že teze žalobce, podle níž jak z invalidního důchodu, tak z náhrady výdělku po skončení pracovní neschopnosti bylo placeno pojištění na sociální zabezpečení, takže by tato doba měla být zohledněna, je lichá. Pobírání plného invalidního důchodu (resp. invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně) je náhradní dobou pojištění, která nezakládá povinnost hradit pojistné na sociální zabezpečení (§ 3 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, *a contrario*). Pojistné na sociální zabezpečení se nehradí ani z vyplacené náhrady škody, jejíž jednou formou je právě náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti [§ 5 odst. 1 písm. a) bod 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2006, resp. § 5 odst. 2 písm. a) téhož zákona, ve znění účinném od 1. 1. 2007]. Není tedy pravda, že by z obou těchto příjmů žalobce bylo v minulosti hrazeno pojistné na sociální zabezpečení. Vzhledem k tomu, že pro žalobce bylo výhodnější vycházet z výpočtového základu dle § 19 zákona o důchodovém pojištění (výpočtový základ, z něhož byl vyměřen plný invalidní důchod), což žalovaná ověřila provedením srovnávacího výpočtu, nevycházela žalovaná z výpočtového základu dle § 15 ve spojení s § 16 zákona o důchodovém pojištění. Do výpočtového základu tak vůbec nemůže vstoupit náhrada výdělku po skončení pracovní neschopnosti, která byla žalobci vyplacena po vzniku nároku na starobní důchod (viz již rozsudek NSS č. j. 9 Ads 64/2015 – 63).

[14] Krajský soud se pak podrobně vypořádal i s námitkami ohledně nesprávně stanoveného počtu let pojištění, krácení náhradních dob i nerovného zacházení ve srovnání s pojištěnci X a Y.

[15] Kasační stížnost podal žalobce (dále jen stěžovatel) z důvodu uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., konkrétně pro nesprávnou interpretaci a aplikaci ustanovení § 74 zákona o důchodovém pojištění a pro nepřezkoumatelnost osobního listu důchodového pojištění. Stěžovatel konkrétně namítal, že pokud se podle žalované i krajského soudu považuje snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod za důchodový věk, pak nejde o důchodový věk ve smyslu § 61a citovaného zákona. Kdyby byl hornický důchodový věk zákonným důchodovým věkem, nemohli by si poživatelé invalidních důchodů pro invaliditu I. a II. stupně zvýšit stejně jako ostatní občané starobní důchod o 1,5% výpočtového základu za 90 kalendářních dní od dosažení věku 55 let, ale pouze o 0,4% za 365 dnů. Poživatelům

pokračování

invalidního důchodu III. stupně se „procentní výměra“ započte do obecného starobního důchodu (podle data narození) pouze v rozsahu 1,5% za každý celý rok. Žalovaná tedy pochybila, pokud provedla výpočet výše důchodu jen s ohledem na § 74 zákona o důchodovém pojištění a neprovedla srovnávací výpočet ke starobnímu důchodu, na který by stěžovateli vznikl nárok dosažením obecného důchodového věku.

[16] K druhému stížnostnímu bodu pak stěžovatel uvedl pouze tolik, že za dobu od 1. 9. 1963 do 30. 11. 2013 získal 49 roků a 7 měsíců pojištění, což neodpovídá údajům uvedeným v OLDP.

[17] Závěrem proto navrhl, aby byl zrušen jak napadený rozsudek krajského soudu, tak i přezkoumávané rozhodnutí žalované a aby jí věc byla vrácena k dalšímu řízení.

[18] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížnostních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[19] Předně je třeba konstatovat, že důvody kasační stížnosti jsou stěžovatelem definovány natolik obecně a do jisté míry i málo srozumitelně, že jeho podání je na samé hranici projednatelnosti. S ohledem na to, jakým způsobem je v nyní projednávané věci formulována kasační argumentace stěžovatele, považuje Nejvyšší správní soud za vhodné připomenout, že řízení ve správním soudnictví, včetně řízení o kasační stížnosti, je ovládáno dispoziční zásadou. S výjimkami uvedenými v § 109 odst. 4 větě za středníkem s. ř. s. je tak Nejvyšší správní soud vázán důvody uvedenými v kasační stížnosti (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.), a proto obsah stížnostních bodů a kvalita jejich odůvodnění v kasační stížnosti do značné míry předurčují obsah rozhodnutí kasačního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004 – 54). Rozsudek krajského soudu je tedy přezkoumáván v intencích kasačních námitek, se zřetelem k důvodům obsaženým v § 103 odst. 1 s. ř. s. Je nutno zdůraznit, že kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (§ 102 s. ř. s.) a důvody které v ní lze s úspěchem uplatnit, se tak musí upínat právě k tomuto rozhodnutí (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, č. j. 6 Ads 3/2003 - 73). Jinými slovy, „[u]vedení konkrétních stížných námitek [...] nelze nabrzdit zopakováním námitek uplatněných v odvolání nebo v žalobě, neboť odvolací a žalobní námítka směřovaly proti jiným rozhodnutím, než je rozhodnutí přezkoumávané Nejvyšším správním soudem“ (viz rozsudek tohoto soudu ze dne 26. 10. 2007, č. j. 8 Afs 106/2006 - 58).

[20] Nejvyšší správní soud ve světle výše uvedeného nemůže přehlédnout skutečnost, že námítka uplatněná v kasační stížnosti se téměř kryjí s námítkami žalobními. Stěžovatel totiž v podstatné části kasační stížnosti jen opakuje argumentaci, která již byla vypořádána v řízení před krajským soudem. V této souvislosti je nutno poukázat na judikaturu zdejšího soudu, podle níž „stěžovatelům nic nebrání zopakovat žalobní argumentaci v případech, kdy ji krajský soud dostatečně nevypořádal, směřuje-li taková argumentace k existenci kasačního důvodu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (tedy nepřezkoumatelnosti soudního rozhodnutí či jiné vadě řízení před krajským soudem – v tomto případě nevyčerpání žalobou vymezeného předmětu řízení). Nejsou-li stěžovatelé spokojeni se skutkovým či právním posouzením věci, musí být z obsahu kasační stížnosti zřejmé, které závěry krajského soudu pokládají stěžovatelé za nedostatečné, respektive nesprávné, a z jakého důvodu. Neobsahuje-li kasační stížnost takovou argumentaci, je nutno na ni nablížet jako na nepřijatelnou, neboť se mýjí s kasačními důvody uvedenými v § 103 s. ř. s. (viz § 104 odst. 4 s. ř. s.)“ (rozsudek ze dne 14. 6. 2017, č. j. 3 As 123/2016 - 40).

[21] Jak již bylo uvedeno výše, tímto směrem kasační argumentace stěžovatele v zásadě vedena není. Stěžovatel primárně namítá nesprávné posouzení právní otázky výkladu a aplikace § 74 zákona o důchodovém pojištění a v souvislosti s tím nesprávné stanovení výše svého starobního důchodu. Jeho námítka k této otázce však již byly krajským soudem srozumitelně

a přezkoumatelně zodpovězeny; úvahy krajského soudu jsou věci logické, nechybí detailní rozbor klíčové právní otázky a vypořádání všech žalobních námitek, (a to i těch, které krajský soud ani zodpovídat nemusel), je vyčerpávající. Proti závěrům krajského soudu nestaví stěžovatel žádnou konkurující úvahu a Nejvyšší správní soud se proto prakticky nemá čím zaobírat. Nezbyvá mu tedy než pouze potvrdit, že závěry, k nimž krajský soud dospěl, jsou zcela správné a ve zbytku odkázat na podrobné a výstižné odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje. Z tohoto důvodu také Nejvyšší správní soud napadený rozsudek v jeho klíčových pasážích obsáhle rekapituloval.

[22] K tomu je navíc nutno připomenout, že námitku ohledně zápočtu doby pobírání plného invalidního důchodu (invalidního důchodu III. stupně) za dobu od 30. 11. 2003, tedy ode dne splnění věkové podmínky pro vznik nároku na starobní důchod, do 31. 11. 2013 Nejvyšší správní soud již jednou posuzoval a podrobně se k ní vyjádřil v předchozím řízení ve zmiňovaném rozsudku ze dne 31. 1. 2016, č. j. 9 Ads 64/2015 – 63. V tomto ohledu zde tedy už ani žádný prostor pro přepočítání dávky není. Námitka nepřezkoumatelnosti osobního listu důchodového pojištění byla pak stěžovatelem formulována poprvé až v kasační stížnosti, je tedy nepřijatelná podle § 104 odst. 4 s. ř. s. K tomu je možno jen na okraj podotknout, že OLDP je pouhým podkladem rozhodnutí, nikoliv jeho součástí a na posouzení zákonnosti rozhodnutí nemá vliv.

[23] Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že krajský soud správně posoudil jak otázku důchodového věku stěžovatele, tak i související otázku zápočtu doby pobírání plného invalidního důchodu a posléze invalidního důchodu III. stupně pro stanovení výše jeho starobního důchodu. Napadený rozsudek je tedy v celém rozsahu zákonný. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[24] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, správní orgán ve věcech důchodových nemá právo na náhradu nákladů řízení a v případě úspěchu, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a 2, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 6. května 2019

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu